



KLAGANDE

1. Jan Palmqvist, Skavdrongsgatan 14, 217 58 MALMÖ
2. Eva Almryd, Skavdrongsgatan 14, 217 58 MALMÖ
3. Tommy Ohlsson, V. Finnbodavägen 11B, 131 72 NACKA
4. Anna Pearson, Husie Kyrkoväg 54 D, 212 38 MALMÖ
5. Roy Salomonsson, Hallingsbergsgård, Lövestad 22:19, 272 71 LÖVESTAD
6. Nils Nilsson, Andrarumsvägen 238, 275 71 LÖVESTAD
7. Esbjörn Gärd, Gärdsbo, Andrarumsvägen 239:32, 275 71 LÖVESTAD
8. Sigbritt Gärd, Gärdsbo, Andrarumsvägen 239:32, 275 71 LÖVESTAD
9. Ingvar Larsson, Lilla Ryadalsvägen 3-4, 275 71 LÖVESTAD
10. Eskil Sundkvist, V. Finnbodavägen 11B, 131 72 NACKA
11. Elisabet Ödman, Färjestadsvägen 4B, 168 51 BROMMA
12. Malin Ideland, Priorsgatan 47, 216 17 LIMHAMN
13. Jens Ideland, Priorsgatan 47, 216 17 LIMHAMN
14. Charlotte Nordstedt, Flensburgsgatan 5, 214 28 MALMÖ
15. Monique Conradsen, Flensburgsgatan 5, 214 28 MALMÖ

MOTPARTER

1. Shell Exploration and Production AB, Allén 5, 172 98 STOCKHOLM
Ombud: Advokaten Per Molander och jur kand Felicia Terenius, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Box 1711, 111 87 STOCKHOLM
2. Miljö- och byggnadsnämnden i Sjöbo kommun, 275 80 SJÖBO

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 16 november 2009, dnr 505-56395-09 m.fl., se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om försiktighetsmått

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Efter anmälan från Shell Exploration and Production AB (fortsättningsvis Shell) om djupborrning på fastigheten Ry 1:8 i Sjöbo kommun, beslutade Miljö- och byggnadsnämnden i Sjöbo kommun den 30 juni 2009, § 92, att förelägga bolaget om att vidta vissa försiktighetsmått i samband med borrhningen. Jan Palmqvist m.fl. överklagade

Dok.Id 144006

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 VÄXJÖ	Kungsgatan 8	0470-868 00	0470-868 40	måndag - fredag 08.00-16.30
		E-post: miljodomstolen.vaxjo@dom.se		

nämndens beslut till länsstyrelsen, som ändrade det endast på så sätt att ytterligare försiktighetsmått föreskrevs. Jan Palmqvist m.fl. fullföljde sin talan i miljödomstolen och yrkade därvid om interimistiskt förbud mot att bedriva den anmälda verksamheten. Miljödomstolen avslog i beslut den 8 januari 2010 det interimistiska yrkandet. Det beslutet har vunnit laga kraft.

YRKANDEN M.M.

Jan Palmqvist m.fl. yrkar i första hand att den anmälda verksamheten ska förbjudas, i andra hand att Shell ska föreläggas att söka tillstånd och att verksamheten ska förbjudas tills tillståndet har vunnit laga kraft samt i tredje hand att strängare försiktighetsmått ska föreskrivas, en fullständig miljökonsekvensbeskrivning göras, samrådsmöte hållas och en vattenutredning göras. De yrkar vidare att miljödomstolen ska företa syn samt att domstolen ska begära in en kopia av Shells ansvarsförsäkring. De anför i huvudsak följande.

De är oroliga över verksamhetens påverkan på grundvattnet och omgivningarna i övrigt. För att förhindra att skada uppkommer ska förbud utfärdas mot att bedriva verksamheten medan ärendet prövas. Länsstyrelsen utgår från ett "best-case-scenario" snarare än vad som kan hända om något går snett, speciellt med avseende på dricksvattnet. Ärendet kräver en helhetssyn som varken nämnden eller länsstyrelsen har haft. Störningen är inte ringa och inte heller helt tillfällig, då verksamheten för med sig risker som kan visa sig många år efter det att bormingen är avslutad. Ingen sakkunnig bedömning har gjorts av hur verksamheten påverkar de boende vad gäller frågan om oro. Det är orimligt att tillåta en verksamhet som till och med länsstyrelsen fastslår medför att det kan komma att råda en betydande osäkerhet bland de klagande. Nämnden och länsstyrelsen har inte fullgjort sin skyldighet att utreda ärendet tillräckligt noggrant, då de inte gjort någon självständig riskbedömning och inte heller har begärt in någon vattenutredning. Miljökonsekvensbeskrivningen i Shells arbetsplan är vidare mycket bristfällig. Ärendet är därmed inte tillräckligt utrett, så som 27 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd föreskriver. Ingen information har gått ut till invånarna i kommunen, förutom den ensidiga information som kommit från Shell. Kommuninvånarna har därmed inte kunnat påverka beslutet.

Tidigare var provborrning efter naturgas uttryckligen tillståndspliktig verksamhet, men genom en EU-harmonisering av lagstiftningen föll dessa verksamheter bort. Samtidigt infördes begreppet "djupborrning" med prövningsnivån "C". Syftet med den nya klassificeringen var att underlätta för geotermiska borrningar snarare än att ge klartecken för provborrning efter fossila bränslen. Det har aldrig varit lagstiftarens intention att en provborrning skulle vara annat än tillståndspliktig. Eftersom det som Shell avser att ta upp är en borrkärna bestående av alunskiffer, snarare än fri gas, omfattas verksamheten av verksamhetskod 13.50, dvs. tillståndspliktig B-verksamhet. Shell har även ansökt om att genomföra provborrningar i Hörby och Tomelilla kommun. Miljönämnden i Hörby har sagt nej med hänvisning till de boendes oro och psykiska hälsa och Ystad-Österlenregionens miljöförbund har förelagt Shell att ansöka om tillstånd. Det rör sig således inte om en enskild provborrning, utan ett mer omfattande projekt som är ett första steg mot en storskalig utvinning av naturgas. Sådan utvinning strider mot tanken om en miljömässigt hållbar utveckling. Då projektet är starkt kopplat till utvinning av naturgas ska det ges kod 11.20 istället för 13.70.

Sjöbo kommun skriver i *Vindkraft i Sjöbo kommun* att det finns få tysta områden med stora natur- och kulturvärden på närmare håll för Malmö/Lundregionens invånare samt att det därför är viktigt att värna om dessa områden och så långt möjligt lokalisera ny infrastruktur och bullrande verksamheter till andra områden. Shell bedriver sin verksamhet dygnet runt under veckans alla dagar, utan att vare sig nämnden eller länsstyrelsen har ifrågasatt om det skulle gå att begränsa den till dagtid under arbetsveckan. Shell har inte heller erbjudit sig att minska på arbetstiden. Eftersom det är uppenbart att verksamheten medför olägenhet och det finns skäl att anta att den kan medföra skada på miljön, är det orimligt att den tillåts att bedrivas dygnet runt. Borrplatsen är vidare upplyst med kraftigt strålkastarljus som syns långa vägar under dygnets mörka timmar.

Shell har uppgett att det krävs cirka tio kubikmeter diesel för provborrningen. Det har inte gjorts någon bedömning av om verksamheten skulle kunna bedrivas med hjälp av förnybara energikällor. Prospektering efter naturgas strider mot den nationella, såväl

som internationella, strävan att ersätta ändliga fossila energikällor med icke-fossila. Shells fossilgasprojekt strider mot de nationella miljömålen "Begränsad klimatpåverkan", "Frisk luft", "Giftfri miljö", "Skyddande ozonskikt", "Säker strålmiljö" och "God bebyggd miljö". Det vatten som används som borrvätska kan inte återanvändas. Det framgår inte hur gruset som använts till den tillfälliga vägen och för täckning av arbetsområdet ska återanvändas eller om det är återvunnet material. Detta strider mot hushållningsprincipen i 2 kap. 5 § miljöbalken. 3 kap. 1 och 4 §§ miljöbalken utgör skäl nog för att förbjuda provborring, eftersom skydd av jordbruksmarken är av nationellt intresse. Eftersom Regeringen och Riksdagen har uttalat att användningen av fossila bränslen ska minska saknas nationellt intresse av att söka efter fossila bränslen.

I Shells arbetsplan har det inte gjorts någon tillräcklig vattenutredning som belyser flödena i akvifärena. Detta är nödvändigt för att kunna göra en riskbedömning i händelse borren skulle gå igenom en akvifär och därmed orsaka antingen läckage av kemikalier eller avtappning av vatten från en akvifär och därmed påverka vattennivån i omgivande fastigheters brunnar. Då projektet är så pass riskfyllt för grundvattnet borde det klassas som vattenverksamhet och tillstånd sökas. SGU:s bedömning att risken är liten för att påträffa sprickor i lerskiffern innebär inte att risken är utesluten. I arbetsplanen nämns inte att uran är vattenlösligt eller något om de andra sönderfallsprodukterna, förutom torium. Där nämns inte heller något och riskerna med dessa eller att halveringstiden för de olika sönderfallsprodukterna varierar mycket kraftigt. Arbetsplanen tar inte heller upp riskerna för förhöjd radonhalt i jorden. Deras farhåga är att uran, radon eller andra i grundämnen i sönderfallsserien ska läcka från aluskskiffer till grundvattnet, dvs. dricksvattnet. Det strider mot Vattendirektivet att påverka grundvattnet på ett negativt sätt. Shell har anmält att de kommer att förvara och eventuellt använda ett ton flytande kalciumkloridlösning på borrhållplatsen. Denna lösning har visat på hög toxicitet och detta bidrar till den oro som finns hos kringboende. Borring sker mot öppen berggrund innan skyddsroret sätts ner. Risk finns för att borrvätska eller giftigt borrhållslam bestående av borrvätska och mer eller mindre söndermalda aluskskiffer kan komma ut i grundvattnet. Skarvarna mellan rören kan läcka eller brista under arbetet och därmed släppa ut oönskade ämnen i grundvattnet. Det är högst olämpligt att använda kalciumklorid för att härda cement som ska gutas i och runt metallrören, ef-

tersom dessa då kommer att rosta. Det är djupt otillfredsställande att det överhuvudtaget ska finnas någon risk för att grundvattnet ska komma till skada. Det framgår inte heller av Shells anmälan hur eventuell fri gas ska tas om hand om borsten går igenom en ficka med gas.

Shells prospekteringstillstånd har överklagats och är under behandling. Med hänvisning till 1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § minerallagen finns det inget lagligt stöd för att bevilja tillstånd för undersökningsarbeten då frågan om prospekteringstillstånd och tillståndet för provborrningen är under behandling. Trots detta pågår verksamheten med provborrning. Det är även ur miljöhänseende mycket riskfyllt att tillåta påbörjande av undersökningsarbeten innan prospekteringstillståndet är klart.

Shells lämplighet som prospektör och utövare av miljöfarlig verksamhet bör ifrågasättas och provborrningen av detta skäl förbjudas. Det går inte att förutsätta att Shell bedriver verksamheten enligt anmälan eller att egenkontrollen av verksamheten fungera, eftersom detta har brustit förr. AB Svenska Shell är till försäljning. Detta kan medföra att ansvarsförsäkringen inte kommer att gälla och försäkringsåtagandena blir oklara.

Nämndens ordförande är JO-anmäld med anledning av att han kan ha egna ekonomiska intressen av att Shell genomför provborrningen. Det är därför rimligt att anta att nämnden inte har fattat sitt beslut på helt objektiva grunder.

– Jan Palmkvist m.fl. åberopar Miljööverdomstolens dom i mål nr M 9983-04. Charlotte Nordstedt och Monique Conradsen åberopar även ett antal foton och en film.

Shell Exploration and Production AB bestrider bifall till överklagandena och anför i huvudsak följande. Bolaget har ansökt om och beviljats undersökningstillstånd enligt minerallagen för att undersöka eventuella fyndigheter av naturgas i två områden belägna i Skåne. Som ett led i undersökningsarbetena har bolaget genomfört bormning på fastigheten Ry 1:8 i Sjöbo kommun. Bormningsarbetet har avslutats och bormningsplatsen kommer att återställas under februari 2010. Det är fråga om en anmälningspliktig verksamhet av tillfällig natur, som inte förväntas medföra några betydande miljökonse-

kvenser. Det finns därmed inte något stöd för att verksamheten ska förbjudas eller tillståndsprövas. Lokaliseringen är noga utvald för att uppfylla såväl undersökningarnas syfte som de tekniska förutsättningar och hänsynstaganden i övrigt som behövs. Vidare är utredningen i ärendet grundlig och de försiktighetsmått som miljö- och byggnadsnämnden och länsstyrelsen beslutat om samt de åtaganden som bolaget gjort är mer än tillräckliga för att säkerställa att verksamheten inte ska medföra några negativa konsekvenser för miljön. Miljödomstolen har i dom den 4 februari 2010 i mål nr M 149-10 avseende motsvarande verksamhet i Hörby kommun funnit att riskerna för skador eller olägenheter på miljön till följd av borringen måste anses som ytterst obetydliga. Det saknas skäl att bedöma den nu aktuella verksamheten på annat sätt.

Miljö- och byggnadsnämnden i Sjöbo kommun bestrider bifall till överklagandena och anför i huvudsak följande. Ärendet gäller provborring och inte utvinning. För utvinning krävs helt andra tillstånd och detta är därför en helt annan fråga. Provboringen sker under en begränsad tid, varför buller och ljus från arbetsplatsen är av tillfällig karaktär. Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller 1978:5 följs. Nämnden fattade ett enhälligt beslut och ärendet har beretts av tjänstemän efter kontakt med sakkunniga. Beslutet är således fattat på objektiva grunder.

Jan Palmkvist m.fl. har fått tillfälle att yttra sig över det som har tillförts målen.

DOMSKÄL

Miljödomstolen kan i dessa mål endast pröva det som omfattas av det överklagade beslutet, dvs. Shells anmälan om provborring på fastigheten Ry 1:8 i Sjöbo kommun. Frågor som gäller anmälningar om provborring på andra platser eller en eventuell framtida verksamhet med utvinning av naturgas faller således utanför ramen för den prövning som domstolen har att göra. Verksamheten är numera avslutad och ändamålet för prövningen har därför i princip förfallit. Miljödomstolen anser dock att det finns förutsättningar för att ändå pröva målet i sak. Miljödomstolen vill härvid påpeka att det beträffande anmälningspliktig verksamhet, till skillnad från vad som gäller för tillståndspliktig verksamhet, inte krävs verkställighetsförordnande eller ett lagakraftvunnet beslut om att verksamheten är tillåtlig för att den ska få påbörjas och bedrivas. Frå-

gor som gäller ersättning för eventuella skador som verksamheten kan ha orsakat prövas särskilt enligt bestämmelserna i 32 kap. miljöbalken.

I målet tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Miljödomstolen gör följande bedömning.

Med hänsyn till den utredning som finns tillgänglig i målen samt att verksamheten numera är avslutad saknas skäl att företa syn. Det finns inte heller skäl för att begära in uppgift om Shells ansvarsförsäkring.

Det har inte kommit fram några sådana brister i handläggning av ärendet som kan anses utgöra skäl för att underinstansernas beslut ska upphävas av formella skäl. Det har inte heller kommit fram några omständigheter som föranleder miljödomstolen att göra en annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort beträffande om verksamheten var tillståndspliktig, om den skulle ha förbjudits eller vilka försiktighetsmått som skulle ha föreskrivits. Länsstyrelsen har således haft fog för sitt beslut och överklagandena ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Dv 427)

Överklagande senast den 28 april 2010.


Anders Bengtsson


Bertil Varenius

I avgörandet har deltagit rådmannen Anders Bengtsson, ordförande, och miljörådet Bertil Varenius. Målet har handlagts av beredningsjuristen Charlotte Engell.

